

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 12 korona.
Fél évre 6 „
Negyed évre 3 „
Vidéki előfizetők bélyegköltsége egész évre 2 K.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 1/c földszint balra. (Piac felől 3-ik ajtó.)

Hirdetések feladhatók a városi nyomdában Dózsa György könyvelő kezeihez is.

LINOLEUM ÁRUHÁZ. LINOLEUM ÁRUHÁZ

PIAC-U. 58. sz. alá helyeztetett át

Haas Lipót

Linoleum, viaszosvászon s gummiárú gyári raktára.

TELEFON 644.

Orvosságot és vegyvizsgálatot PONTOSAN KÉSZIT VVVVVV

Dr. SZELÉNYI, Piac-utca 30. KOSSUTH-PATIKA. VVVVVVVV

HÖLGYEK FIGYELMÉBE!

Most nyílt meg Szent Anna-u. 3. sz. alatt **GOLDMARK** budapesti kalapgyáros debreczeni szalonja **MAROSSY GIZELLA** vezetése alatt, ahol kizárólag raktára van párizsi és bécsi eredeti modelleknek.

Végh Gyula, szücsmester

Elsőrangú modern szücsárú vállalata 00000000000000000000000000000000
Kész árukban a legnagyobb választék. — Boák és karmantyuk dusan felszerelt raktára 00000

Debreczenben, Szent Anna-utca 3. szám alatt

Fehértói Béla

elsőrangú és legolcsóbb temetkezési intézete Debreczen, Csapó-u. 4

++++ Telefonszám 11—85. ++++

LEGFRISSEBB FÉRFI-DIVAT UJDONSÁGOK, SZALMAKALAPOK, NYAKKENDŐK, TENNISZ-INGEK stb. LEGJUTÁNYOS BESZERZÉSI FORRÁSA

Frank Testvéreknél

Piac- és Szent-Anna-utca sarok. — Telefon 749.

Gyökeres tyukszemirtó Kárpáti-szesz kőszvény szemölcsöt, tyukszemet és bőrkeményedést azonnal megszünteti. — Ára 70 fillér. +++++
A fenti szerek egyedüli főraktára és készítője **HARSÁNYI LAJOS** gyógyszerháza a „Reménység“-hez Debreczen, Csapó-u.

E. KOVÁCS GYULA

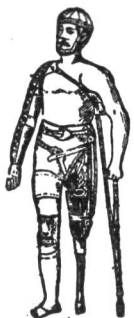
a kiváló tragikus színművész, jeles népdalköltő, műfordító. Tragikus halálának e hónapi 15-ik évfordulója alkalmából.

Nem fáj a feje másnap ha
Littke pezsgőt iszik

MOSKOVITS JÓZSEF

uri szabó divatterme **VÁROSI ÚJ BÉRHÁZ.**

A n. é. közönség becses tudomására hozom, hogy az építkezés miatt a Piac-utcai barakban volt üzlethelyiségemet a Piac-utcai **VÁROSI ÚJ BÉRHÁZBA** (baloldal! 3-ik bolt) helyeztem át. Kérem továbbra a nagybecsű pártfogásukat. Kiváló tisztelettel **MOSKOVITS JÓZSEF** uri szabó.

KEZTYÜK, KÖTSZEREK,
BETEGÁPOLÁSI CIKKEK LEG-
NAGYOBB VÁLASZTÉKBAN:

Schön Sándor

kesztyű, kötszer- és orvosi
műszertárában

Piac-utoza 26. sz. előtti barakból áthelyezett Piac-
és Csapó-utoza sarkán lévő volt Kálnai-féle üzlet-
helyiségbe a **BIKA-SZÁLLODÁVAL** szemben. ++++

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

TERMÉSZETES ÉGVÉNYES
SAVANYUVIZ.

**NŐI FÉRFI ÉS GYERMEKCIPŐK, KALAP
ÉS URI DIVAT UJDONSÁGOK** nagy választékban

GLÜCK EDE

oipó és uri divat ujonnan berendezett nagy áruházában
Debreczen, Piac-u. 22. Kossuth-u. sarkán.
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK. TELEFON 602.

Gyógyárúk, vegyszer-
rek, gummiárúk, köt-
szerek, gazdasági és
állatgyógyászati cik-
kek nagy raktára a

Központi Drogéria

DEBRECZEN,

Piac-utca, Városház-épület.

Angol és francia illatszer
»» különlegességek. ««

MIHALOVITS JENŐ

GYÓGYSZERTÁRA ÉS GYÓGYSZERÉSZETI MŰ-
LABORATORIUMA A „**KIGYÓHOZ**”.

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 31. SZ.

VÁROSHÁZZAL SZEMBEN.

A bel- és kül-
földi gyógyszer-
különlegességek,
— hasonszervi
gyógyszerek, köt-
szerek, szépitő-
szerek — legna-
gyobb raktár a
Debreczen és vi-
: : : dékére. : : :

ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR DEBRECZENBEN.

Piac-utca 16. szám, saját palota.

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betét-
állomány nyolcmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal.

Üzletági: Takarékbetétek, csekszámlák. Váltóeszámitolás, törlesztés és
jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások, hitel-
levelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árúkra. Saját áruiraktár,
Safe-deposit (magánletét pénztár).

Affiliált intézetei: Kabai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár
r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospercs.

TÖRLEY

TALISMAN - CASINO - RÉSERVÉ

A LEGELEGÁNSABB

zacco és zsakett öltönyök, felöltők, doublé át-
meneti kabátok, szalon, smoking és frakkülön-
legességek, ugyszintén **sikkos egyenruhák** készülnek

PRELOVSZKY ANDRÁS

polgári és katonai egyenruha uri szabónál 0000

DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCZA 4. SZÁM.

Donogán és Somossy

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehér-
nemű. Női divat és szőnyeg áruház.

Szabott árak. — Előzékeny kiszolgálás.

Uj ruhaüzlet! Szolid, szabott árak

NYÁRI IDÉNYRE

legelegánsabb, divatos

férfi-, fiu- és gyermeköltönyök,
átmeneti kabátok, mosó és
lűszter áru-különlegességek
legolcsóbban

Balázs Jenő

férfi-, fiu és gyermekruha
áruházában szerezhető be

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 61-IK SZÁM,

Közgazdasági Bank mellett. Megyei telefon 6—28. sz.

Mérték után megrendelt ruhák kiváló gonddal rö-
vid idő alatt elkészítettnek. — Vidéki megrende-
lések gyorsan és pontosan elintéztetnek. 0000000

Aratás.

Aratás!... Régi regények és leírások olyan nagy-szerű és szép képét tudják rajzolni ennek még abból az időből, mikor — állítólag — tejjel-mézzel folyó Kánaán volt az ország és nem multak el azok a patriarchalis idők, amelyeket úgy szokás emlegetni, mint az aranykort. Akkor az első pendülő kasza örömnepet jelentett munkásnak és gazdának egyaránt és arató-ünnepeket ültek Péter-Pálkor széles ez országban mindenfelé. Fölszallagozott legények buzavirággal diszitett kalászkoszorút hoztak a földesurnak, a földesur pedig vendégül látta az egész falut.

Vajjon voltak-e ilyen idők egyáltalában? Ma, amikor arató-ünnepek helyett egyre sűrűbben hangzik az aratósztrájk harci lármája, nehéz hinni ezeknek a szelid kedélyű írónak, akik olyan gyönyörűen tudták rajzolni a jó ur és jó szolga viszonyát. Valahogy az lehet az igazság, hogy az urak és a szolgák soha sem ehettek sokkal jobbakként, mint mostanság, azonban a viszonyok voltak mások, úgy, hogy azoknak a nyomását kevésbé érezte meg a szegény ember. Akkor, amikor még több dal, mint káromkodás hangzott el ilyenkor, aratási időben, az az istenáldás, amit az éles kasza vágott, olcsó volt és mindenki részére könnyen hozzáférhető. Akkoriban mondták azt, hogy a magyar megful a maga zsirjában, mert mindenkinek fölőse termelt, arra még nem gondoltak az akkori gazdag földesurak, hogy a terményeiket külföldre vigyék, idegen országban árulják, az idevalók számára pedig fölősen sok termelt. A munkaerő nem volt drága, sőt akkoriban a jobbagyság korában, majdnem ingyenben volt. Ezért élelmi cikkekben a legnagyobb olcsóság volt az országban, csak úgy, mint a mai félkulturált országokban.

Majdnem azt lehetne mondani, hogy az élelmi cikkeknek az áremelkedése lépést tart a civilizáció haladásával, aminek egy egyszerű és kézenfekvő magyarázatát mindjárt meg lehet adni, anélkül, hogy bemélyednénk a többi, bonyolodottabb magyarázatba. A civilizáció haladásával egyre több munkát kell fektetni a mezőgazdasági termelésre is, hogy ezen a téren milyen óriási utat tett meg az emberiség, csak össze kell hasonlítani azt a módot, amivel az első primitív ember szerezte meg a táplálékát, a mai belterjes mezőgazdasági vagy okszerű kertgazdasággal.

Az a primitív ember egyszerűen fölmászott a fára és leszedte azt a gyümölcsöt, amellyel az éhét oltotta. A fát nem ő ültette, nem ő gondozta. A vadember vagy koplalt, ha olyan vidékre került, ahol ki nem elégíthette a legelemből szükségleteit, vagy olyan bőségében volt az enivalónak, hogy az semmiféle értékkel nem bírt előtte, mert hiszen az erdő, a gyümölcsstermő fa sokkal bővebben adta a maga kincseit, mint amennyire neki szüksége lehetett, az élelmi cikkek pedig vagy semmi, vagy alig számbavehető munkát reprezentáltak.

Ezzel szemben gondolni kell arra a kertművelésre, mely minden egyes káposztafőhöz vagy kalarábéhoz külön csatornán kell vezetni a vizet, vagy gondolni kell a szőlőgazdaságra, ahol hónapok keserves és aprólékos munkája után lehet gondolni csak szüretelésre. Gondolni kell arra, hogy a civilizáció emelkedésével egyre drágább és egyre nagyobb értékű lesz az emberi munka és ennek megfelelőleg az a pénzbeli érték, amelyet a földbirtokos napszámban kifizetett és amelyik most már benne van annak a terméknek az értékében és az előállítás költségeiben.

Nem mondjuk, hogy ez csinálja az élelmiszerpiac drágaságát, azonban az egyéb okok mellett, ennek az oknak is szerepe van abban, hogy miért lett az élet drágább és miért lesz a megélhetés világoszerre egyre nehezebb.

KRÓNIKA.

Az etikett.

Vadvirágos buzamező széliben, félalva, félimet-ten olvasom ennek a bolond Oberth hadnagynak a történetét a negyednapos ujságból. (Mind jó emberek vagyunk itt falun, szeret bennünket az istenke, csak harmadnapos korában juttatja a kezünkbe az ujságot, akkor is eltesszük másnapra, mert nem sietős, mi közünk nekünk Ohat-Kőcson a többi öt világrészhez?) Piros pipacsok álomteje csurog a pillámra, jó volna aludni; piros-nadrágos tücsök-czigányok hegedülgetnek mind a két fülembe, jobb itt mégis ébren álmodni.

De ez az Oberth hadnagy nem hagy azt álmodni, amit én akarok. Egyre látom, ahogy sétál a sylti villa előtt, ahogy sétál a geraniumok között és néz föl az ablakra. Ott ül Anna-Sarolta-Wilhelmina-Fulgentia-Amalazuntha-Mária-Immaculata hercegasszony. — Lehet, hogy az urára gondol, aki valami német duodec-fejedelemségben atyaistenkedik. (Lehet, az egész sincs akkora, mint Kis-Kassa, de a családfa visszamen egész Nagy Károly császárig. A fejedelemasszony családja még régibb, az ő ősei már kétezer esztendővel ezelőtt ették a makkot Pomerániában.)

A soknevű fejedelemasszony tehát ül az ablaknál és nézi a tengert és talán az urára gondol. Talán. Ki tudná azt bizonyosan, miről álmodoznak a fejedelemasszonyok, mikor egyedül vannak? Ő pedig egész egyedül van. Inasok, komornyikok, udvari frájjok mind másfelé lopják a napot. A. S. W. F. A. M. I. hercegasszony ásit és az ablaküvegen meglátja, hogy a frizurája nincs rendben. Ej, de jó, hogy észrevette, most már tud mit csinálni: kisüti a haját. Veszi a bodorító-vasat s odateszi a nyitott ablakba az égő szpiritusz-lámpát. Ezt a modern rőtszakállu Hajraddint aki annyi szép asszonyt perzselt már halálra égő szerelemmel. Lám, a tüzkalóz most is csak egy lángcsókot vet A. S. stb. fejedelemasszony pongyolájára s Oberth hadnagy már esze nélkül ordít a folyosón:

— Ég a főséges asszony ruhája.

De hiszen berekedhet, még se ugrik elő egy ökölnyi csizmapuculó se. Mit tegyen szegény kis Oberth lajdinánt? Hát megtörülgeti a waffenrokkján a gombokat, befut a szobába, letépi A. stb. fejedelemasszonyról a ruhát, lefekteti az elájult hölgyet és rohan doktorért. A doktor konstatálja, hogy a legmagasabb fenségnek kutyabaja se esett és Oberthet másnap megidéztek a katonai fegyelmi bírósághoz, mely őfen-ségének feljelentésére megindította ellene a becsületügyi eljárást. Először: *mert bejelentés nélkül nyitott be a hercegasszonyhoz.* Másodszor: *mert letépte róla a ruhát.*

... No ez szép történet, de én ezt már olvastam valahol. Hol, ugyan hol? Hajraddint mért juttatta eszembe a szpiritusz-lámpa? És ezt az Oberth hadnagyot honnan ismerem én? Mert ismerem, bizonyosan ismerem. Csakhogy mikor én találkoztam vele, nem baka volt, waffenrokkos, hanem lovag volt, hosszú, szőke haján morion-sisakkal, vállán csipkés gombesonnal, gitárral az egyik kezében, kétélű szablyával a másikban.

Igen, már tudom, a tizenhatodik században találkoztam vele, Francesco Malatestának hívták akkor és igen szerelmes volt Gonzaga Juliába, Fondi ur-nőjébe.

Julia volt akkor Itália legszebb asszonya. Fondi falai szinte repedeztek már a széptevők sóhajtásaitól s Petrarca bizonyíthatja, hogy a vár alatt csörgő patakocskát folyammá dagasztották a boldogtalan lovagok könnyei. Mert Julia amilyen szép volt, olyan szüz erkölcsű s a bűbajos reneszánsz se bírt az erényével. Akit csudás szépsége vulkánra gyújtott legendás hidegsége jégcsappá fagyasztotta.

Nehogy valaki azt a rossz viccet csinálja, hogy ilyenformán igen kellemes lehetett a klíma Fondiban! Mert zivataros nyári éjszakán jön már Hajraddin, a rótszakállu berber kalóz és martalócaival fölprédálja a várat. Ezek a Gonzagák ősi kincseit harácsolják össze, ő maga meg a hálószoba ajtaját feszegeti, ahol a Gonzagák legnagyobb kincse fehérlik a bíborpárnákon, az asszony.

A szerelemnél csak a szerelem gyorsabb és éberebb. Mire Hajraddin betörte az ajtót, Francesco betörte az ablakot, karjába vette Juliát, ahogy találta, lóra kapott vele s meg se állt, míg ki nem ért Fondi határából. Akkor is csak azért, mert Julia megállította és elkérte az aranynyelű törét. (A certosai múzeumban ma is mutogatják.)

— Lovag, — mondta neki lesütött szemmel — köszönöm, hogy megmentettél. De ne felejtse el, hogy Gonzaga Juliát büntetlenül senki se láthatja meztlenül.

És szíven szurta szegény kis Oberthet ott a narancsfák alatt, az égő vár világánál.

CSÓNAK AZ ADRIÁN.

— A Latzkó. —

A Debreczeni Szemle számára írta: *Drumár János.*

*Harmatozva száll az alkony,
Szállva száll az álmodás:
Árnyéktáncát lejt halkan
Szívverés, habsütögtés...*

*Teljesül a sóvárgásom,
Bolyongásom elpihen...
Fátyolodba burkolt Lélek!
Vajjon miért könnyezel?*

Labanc-nóta.

A Debreczeni Szemle számára írta: LAMPÉRT GÉZA.

Nem bizonyos, hogy ki szerzette ezt a nótát, talán valamelyik furfangos labanc íródiák, talán Pálffy generális; az is meglehet, hogy maga a híres, nevezetes Ocskay brigadéros, aki először eldudolta az ő édes, régi jóakaró bátyja ura, Bertóthy István újvári komendáns fülébe. Mert, hogy ő dudolta el, azt a tulajdon kezeirésével bizonyítja ő kigyelme, amint alább megtetszik. Az is kiviláglik majd itt: miért, hogy „nóta“ névvel illetjük azt az írást, amelyikről szó esik, holott nincs rövid sorokra tördelve, ámbátor némi vad ritmus lüktet benne s egy-két rim is akad a hosszú sorokban.

Az Urnak 1708-ik esztendejében, szeptember 13-án, tehát mikor már a „császár madarává“ változott „Rákóczi villáma“ s a „tűz fejedelme“, — küldötte Ocskay László Bertóthy Istvánnak ezt a felette érdekes levelet, amely szószerint itt következik:

Édes régi jóakaró Bátyám Uram!

Nem kétem, csudálkoznak sokan az én mostani rezolúciónon, de ha kiki magába száll és meggondolja elsőbben is a maguk dolgát, másodsor azonban is állapotát, akiktől Isten után vártuk szerencsénket, úgy látom, azok is magukkal jöthetetlenek. Az Franciának is annyira megcsökkent szerencséje, hogy talán a maga országában is nem maradhat mindenütt békével. Mi pedig hazánkban és országunkban minémü állapotban legyünk, aki okos ember, könnyen által értheti. Mert hazánk jó pénzét alig láthatjuk, a rézpénzzel csak csufoltatunk. — A hadak izetlenek, mert fizetetlenek. A vármegyék busulnak, mert pusztulnak. És az egész országon is nagyok mód nélkül az adózások, aki miatt az exekúciók is szüntelen keményen sanyargatják mind a nemességet, mind a szegénységet.

Ha jól meggondoljuk, sok vérrel festett szerencsétlen harcainkat is, vajjon mit remélhetünk egyebet utolsó siralmas romlásunknál?

Isten áldása nincsen rajtunk, mert mód nélkül a régi magyarországi igaz keresztyén hit ellen is nagy szabadság adatott ellenkezőnek.

Szálljon azért magába kegyelmed is és jusson eszébe, mely becsületben s állapotban vala azelőtt. Ha nagyobbban nem is, hitemre, hasonlóban lehet most is, csak lelkösen, idein és Istenesen gondolkozzon s addig kíváltképpen, míg az Nagyságos Ur Pálffy János uram eő Exellenciája itt a Commandó, kinek is minémü teljes plenipotentiát adott eő Felsége, szemimmel láttam és olvastam. Ugy, hogy valaki eő Exellenciájához folyamodnak, a parolájára hajolnak, soha meg nem bánják, mert eő Felsége mindenkben azokat protegálni és conserválni fogja.

Én, Istennek hála, itt bizony már jól vagyok, mert: mind magamnak s tisztjeimnek, mind regimentemnek, mind formalis s generalis amnestiája az eő Felsége kezeirása a pecsétje alatt kezemnél vagyok patenter; jószágaink iránt is hasonló protekciója, ugy hóbeli fizetésünk is. Nem is kongóval, hanem tallérral s forinttal.

Mindezek fölött nagy bátorságot ad az is, hogy szememmel látom nagy-nagy sokasággal s minden hadi készülétekkel való sok szép friss népeit és erős táborát, ugy, hogy százezer török ellen is mind megállhat és mind szerencsésen operálhat.

Többet ennél most nem írok, hagyom a többit kegyelmed ítéletére. Vegye mindezeket jó szívére.

Datum ex Castris ad Sók positik 23 septembris Anno domini 1708.

Kegyelmednek

Illendő és nem ellenkező dolgokban régi jóakaró öccse

Ocskay László.

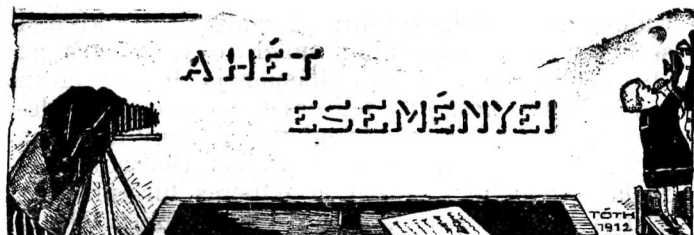
A szimai bíróra bizta Ocskay ezt a levelet: meghagyta neki erős parancsolattal s ráírta kívül a levélre is, te szimai bíró, ezen levelet életed és fejed vesztése alatt küld be, akinek szól!

Bertóthy István kemény, hü kuruc meg is kapta a levelet, feleletet is írt rá hamarosan. Ez volt a felelete:

„Drága öcsém, akárkitől tanultad, szépen dudoltad fülembbe labanc nótádat. Olyan szépen, hogy szeretnék érette szívemre szoritani. El nem bocsájtanalak addig, míg ki nem szoritnám belőled azt a hitvány labanc lelkedet.“

Több „nótát“ nem dudolt Ocskay Uram Bertóthy fülébe.

Nemsokára fölötté károgtak Újvár piacán „nagy fekete hollók“, azt az utolsó nótát: „kár, kár, kár“...

= **Örök eső.** Sokféle eső van. Van csendes eső, szapora eső, záporosó, meleg eső, hirtelen eső, futóeső, hetes eső, jegeseső, pászttás eső, szakadó eső és harmatozó eső, csak éppen örök eső nem volt eddig. Most már azonban ilyen is van. A mostani ugynevezett esőzést nem lehet osztályozni az eddigi ismert esőfajok közé. Egészen új műfajt kellett kitalálni, hogy a mostani időjárás osztályozható legyen. Azt hisszük, hogy eléggé megfelelő az örök eső elnevezés. Esik reggel, esik délelőtt, esik hajnalban, esik hajnal előtt, esik éjjel és esik nappal. Amint az emberek eddig napfürdőt vettek, úgy, most az emberek esőfürdőt vesznek. Esik pászttásan, esik szakadólag, esik taktusra, versben, prózában, mindenképpen, csak éppen jól nem. Azt mondják, hogy mindennek vége szokott lenni, még a szerelemnek is, csak az esőnek nem akar vége lenni. De hát mire e sorok megjelennek, addigra Medard 40 napja lejárt; Most már remélhetjük, hogy nem fog esni. És ez az egy már jól fog esni.

*

= **A tisztviselők családi pótlékát megszavazta a közgyűlés.** Nagyon helyesen. Csak azon csodálkozunk módfelett, hogy *Jánosi Zoltán*, a nagy szocialista, nem csak a javaslat ellen szavazott, hanem még igazán szenvedelmesen küzdött is annak megszavazása ellen. Hát lehet, hogy *Jánosi Zoltán* el tudja magában választani a lelkipásztor és a városatyát. Így legalább nem köti semmi cselekedetre a közgyűlési teremben mindennapi imádságának ama része, hogy: bocsásd meg a mi vétkeinket, mint mi is megbocsájtunk az ellenünk vétkezőknek és a Tisza diszpolgárságára szavazóknak.

*

(!) **Az antialkoholizmus — izgatás.** Nem mindennapi az alábbi történet, mely Franciaországban eshet meg. A világ legműveltebb államában. Ugy történt, hogy *Pierre Gragnois*, Baetagne egy kis községnek plébánosa, valamelyik vasárnap délutánján összegyűjtötte a falu lakosait s hatósági emberek jelenlétében „izgatott” az alkoholizmus ellen. Mikor bevégezte mondókáját, a francia parasztek tömegesen mentek a plébánoshoz, hogy a nyilvánosság előtt fogadalmat tegyenek, hogy az alkoholivástól tartózkodni fognak. A többség ilyenén viselkedése sehogy sem tetszett *Blaise Cavalle* urnak, a községi kovácmesternek s a pálinkaivás mellett kezdett argumentálni, mondván, hogy nem állat az ember, már pedig azt csak az állat teszi, hogy sem nem iszik, sem dohányzik. A hallgatóság azonban nem valami szívesen hallgatta a majtszrom beszédét s egyszerűen lehúzták a hordóról, amelyről *Cavalle* ur ékes orációját az istenadta néphez intézte vala. Most következik aztán a hatóság közbelépése. Ahelyett, hogy a kovácsot intette volna hallgatásra, egy pár rendőr a tömeget kezdte kardlapozni s végül csendőrszuronyok közé fogják a plébánost, mint aki a — hatóság felfogása szerint — az egész kavarodásnak végoka. Így közizgatnak Franciaországban, ahol olyan fölényesen beszélnek a magyarországi közizgatásról.

)-(**Szegény hazugság.** Két jámbor, virágzó elméjű és nagy fantáziájú nénikét fojtogatott meg ezen a héten a bölcs, finom kis hurok, a törvény. A nénikéknek az volt a bűne, hogy a nyáron hűvösre redőzött, télen langyosra fűtött kedves szobáikban sugaras reggeleken vagy bizalmas homályu alkonyatokon elcsevegtek egy kicsit a jövendőről babonás asszonyneppel. Deli leventék szerelmét, édes mátkaság aranykorát vetették ki ábrándos szívü leánykáknak a kártyán. Gyémántos kőöntyüket, szépséget, hirt, avagy bő gyermekáldást, — ki mire vágyott, azt olvastak ki rózsás asszonytenyérből. Persze, hogy megfizették nekik a kedves hazugságokat, ki arannyal, ki ezüsttel, ki csak egy kosár barackkal. Végre is az ember a világon mindent megfizet, legyen az szürké kenyér, tarka selyem, keserü méreg vagy hazugság. És e nénikéket láncra fogják, mint tolvajt vagy méregkeverőt. Pedig az ő hazugságuk kedves volt annak, aki vette, buta kis reménységeket sarjasztott, boldog álmokba ringatott és az ő hazugságaiktól még senki sem jutott oda, hogy letérdeljen az utca kövére rózsafüzért imádkozni, vagy zsoldárt bögni, senki se ugrott a kutba, melyben látni vélte a Szüzanya képemását és senki se gyujtotta föl magát eleven faklyának szent Antal tiszteletére, mint amely borzalmak mind megestek már a vallás tébolyultjaival. Ezek a nénikék nem másztak föl cifra szószekre és nem hirdették onnan a poklot, az ördögöt, a gyehenna borzalmait, amitől ezer meg ezer gyermek lett már nyavalyatorós és ezer gyöngébb elméjű ember lett rémlátó nyomorék. Ezek a nénikék nem ígértek örökkévaló üdvösséget a meddőségért, a ronda bőjtökért, a lemondásért, öncsonkításért, mind e sok piszkos nyomoruságért, melyben ezer és ezer oktalan fetreng. Hát miképpen meri a törvény hajszozni, vesszőzni, ketreche csukni, fojtogatni az apró, együgyü, buta kis hazugság-cse-csemőket, melyekkel az ember csak eljátszik néha, — ameddig szabadon élnek, növekednek, hiznak a hazugság fenevadjai, a gigászi nagyok, mérges foguak, melyek minden lépten belemarnak az emberbe, az életbe és az igazságba...

*

+ **Tanulmányut.** A németek az egész világon híresek az alaposágukról. Az alaposágról pedig megírta *Taine*, hogy az nem más, mint a tanulás tudománya, ami van akkora mesterség, hogy művészetnek is megjárja. Egész külön érzék, sajátos talentum kell annak a megértéséhez, kitalálásához vagy kipuhatólásához, hol és kitől kell megtanulni valamit, hogy azután amit megtanult, azt csakugyan érdemes volt légyen is megtanulni az embernek. A németeknek, miután sikerült világszerte hitelt szerezni az alaposáguknak, okvetetlenül meg kell hogy legyen ez a tanulási talentumuk. Ami természetszerűleg nem csak rájuk jellemző, hanem azokra is, akiket alkalmasáknak találtak, hogy egy vagy más téren tanuljanak tőlük. Jól esik ezt az igazságot leszögeznünk most, a mikor egy sereg német ifju egy csapat német professzor vezetésével azért járja be Magyarországot, hogy itt — tanuljanak. Ez a tanulmányozó had a német gazdasági főiskola ifjusága és tanári kara, megnézni Magyarországon a mezőgazdasági intézményeinket. Ezek az intézmények nagyszerű berendezésükkel és eredményeikkel híresek az egész művelt világban és mintául szolgálnak mindenütt, ahol hasonló szervezetek keletkeznek. Az angol gazdák is, akik tavaly jártak nálunk, cikkekben és tanulmányokban, már egész bibliotékát irtak össze arról, amit nálunk láttak és követésre érdemesnek ítélték. Mindez bizonyára nem ok arra, hogy elbizakodjunk, de nagyon is ok

rendben Zilahy, akit kivertek Irmayval. Irmay, akit kivertek Békessel, Békés, akit kivertek Beőthyvel, Beőthy, akit kigyomroztak Ditróival. Ditrói azután nem tudott 40,000 korona kauciót szerezni szerdára, hát Mezey Kálmán lett a színigazgató. De csak egy napra, mert Ditrói kincses Kolozsvárról meghozta a kincseket s csütörtökön ő lett a színigazgató.

Ez volt a helyzet csütörtökön. De hát Debreczenben napról-napra változik a helyzet. Pénteken azután a városi tanács úgy határozott, hogy nem határoz s így szombaton délelőtt 10 órakor, — mikor e sorokat írjuk, — ismét nincs igazgatója a debreczeni színháznak. De délután 3 órára, mire e sorok megjelennek, talán lesz. Talán, mert hogy mikor esik az eső Debreczenben s mikor választanak új igazgatót, ezt nem lehet tudni. Csak mindig van eső és soha sincs véglegesen megválasztott színigazgató.

*

Mi már belenyugodtunk, hogy három dolognak soha sem lesz vége. A nyomasztó pénzvisszonyoknak, a balkánháborúnak s az ehez mindenben hasonló színigazgató választás apró guirilla harcainak.

Mindenesetre kívánatos lenne, ha az áldatlan harcnak egyszer már vége lenne, mert végül is Debreczen nagy multu színészete fogja megszenvedni a személyeskedő harcok szomorú eredményeit.

Akárki lesz is az igazgató, nagyon nehéz helyzete lesz, minden irányban. A két hónapos színházi harcok voltaképen az ő zsebére mentek. A hosszú tusakodások alatt az ő vére hullott, az ő ereje gyengült. A közönség bizalmatlanságát minden iránt, ami a színházzal kapcsolatos, a jövődőlő színigazgatónak kell eloszlátania.

Sok mindent — igazán majdnem mindent — megjósoltunk e helyen, melyek kétségtelen bizonyossággal következtek be. Most megjósoljuk, hogy a színigazgató, — bárki legyen is az, — súlyos válságokon fog keresztül menni az első két esztendőben. Nagyon sok kitartásra van szüksége anyagiakban, türelmességben, körültekintésben, idegekben és sok minden egyebekben.

*

Irmay Béla a M.-Sziget hütlenkedése miatt zátonyra jutott volt Zilahy-féle társulat megmaradt töredékével jobb sorsra érdemesen küszködött a héten is a közönség közönyössége ellen.

Rátkai Márton, a híres fővárosi táncos komikus három estén keresztül vendégszerepelt nálunk. Ha volt is közönség, — aminthogy vasárnap délután, este telt házak voltak és ha volt is bevétel, — elvitte a vendég-színész.

Most azután vendég nélkül, a maguk erejéből rendezik a további előadásokat. Izelitőül egy piros színlapos estét rendeztek. A darab irodalmi értékéről nem beszélünk. A fő, hogy holmi orfeum-előadáson felül álló produkció állott a közönség rendelkezésére és hogy a publikum jól is mulatott.

Szó van arról is, hogy Rózsa Lili urasszony, akit a debreczeni színházhoz annyi nagy művészi sikerek fűznek, szintén fel fog lépni két estén. Mert hogy Rózsa Lili nem csak kiváló művésznő, hanem aranyos jó szíve is van. Egykori kollégáin akar segíteni, akik most rá is szolgálnak az ő jóindulatára.

És a közönségére is, nelynek ajánljuk jóindulatu figyelmébe a társulat további — néhány — előadását.

(S.)

*

Janátka Alajos kereskedelmi és műkertészeti telepe a Szoboszlói-úton. (Virágüzlete Debreczen, Piac-u. 59. sz. Telefon 8—44. Telep-telefon 10—46.)

URANUS		SZÍNHÁZ
PASSAGE Csapó-utca.		VÁSÁRTÉRI nyári színház.
E héten fényes műsor!		

1084—1913. végreh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a debreczeni kir. törvényszéknek 1913. évi 1232. számú végzése következtében Dr. Lukács Béla ügyvéd által képviselt Első Magyar Betüöntöde rt. javára 283 korona 64 fill. s járulékai erejéig 1913. évi május hó 6-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 1680 koronára becsült ingóságok, u. m. nyomdai gépek és betük nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a debreczeni kir. járásbíróság 1913-ik évi V. 2752. számú végzése folytán 283 kor. 64 fill. tőkekövetelés, ennek 1913. évi dec. hó 6. napjától járó 5% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 161 korona 40 fillérben biróilag már mgállapított költségek erejéig, Debreczenben, Darabos-u. 7. sz. a. lendő megtartására **1913. évi július hó 23-ik napjának délutáni 3 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés e 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek avára is elrendeltetik.

Kelt Debreczen, 1913. évi július hó 1. napján.

Gál Vilmos, kir. bírósági végrehajtó.

941—1913. v. k. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbíróságnak V. 1617/1—1913. számú végzése folytán közhírré tétetik, miszerint a Magyar Kereskedelmi Hitelbank részére 285 korona tőke, ennek 1913. évi január hó 16. napjától számítandó 6% kamatai és az eddig összesen 58 kor. 34 fill. perköltség erejéig 1913. évi március hó 27-én biróilag le- és felülfoglalt és 2450 koronára becsült női kabátok és egyéb ingóságok 1913. évi július hó 26-án délelőtt 1/2 12 órakor kezdetét veendő és alperes cég üzletében Piac-utcán 16. számú háznál megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés mindazon foglaltatók részére, kik már jogerős végrehajtási zálogjogot nyertek, elrendeltetik.

Debreczen, 1913. évi július hó 8-án.

Török Péter, birói kiküldött.]

6418—1913. tksz.

Árverési hirdetmény kivonat.

A debreczeni kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy dr. Vajda József ügyvéd által képviselt Böszörményi Mihály végrehajthatónak Juhász Sándorné Kecskés Terézia végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a debreczeni 10,602. sz. tjkvben, A +3890/10, 3891/a—16. hrsz. a. felvett egyháztelepi majorsági földre 2181 korona megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az **1913. évi augusztus hó 6. napjának délelőtt 9 órakor** e kir. törvényszék árverési termében megtartandó nyilvános árverésen 1094 kor. 66 filléren alól eladatni nem fog. Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 20%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Az, aki az ingatlanra megállapított kikiáltási árnál magasabb ígérletet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a bánatpénzt az általa ígért ár 20%-áig kiegészíteni, különben ígérete figyelmen kívül marad és a nyomban folytatandó árverésen részt nem vehet.

Debreczen, 1913. évi május hó 15. napján.

Fülöp Károly, sk., kir. tjegyző.

A kiadmány hitelül:

Simonyi, tsz. ig. tkv. vezető.

DIANA FÜRDŐ
a vasuti indóházzal szemben
árai a legolcsóbbak!!

Mindenféle vízvezetéki anyagok kaphatók Hunyady-u. 13.
László és Fenyő műszaki üzletében ***** TELEFON 8—59.

LUKÁCS VILMOS
és **Testvére** cementárúgyára
Debreczen, Hatvan-utca 5.
TELEFON 308. SZÁM.

Zsákok, ponyvák

és minden e szakmába vágó cikkek legolcsóbban szerezhetőek be

WIENER ADOLF

ponyva és zsákkölcsön üzletében Kossuth-u. 27.

Telefon 632.

Telefon 632.

HALMÁGYI

divatháza Debreczen, Piac-utca, a főpostával szemben.

Costüm osztály.

Női- és leány-costümök, remek kivitel . . . K 30-tól.

Pongyola osztály.

Creton és mosó Delain, divatos formák . . . K 10-től.

Felöltő osztály.

Kék cheviott felöltők és Raglánok . . . K 18-tól.

Eredeti modellek.

Szolid, olcsó árak.

Előzékeny kiszolgálás. Külön mérték osztály.

RENLOW CIRKUSZ

A VÁSÁRGÉREN.

Vasárnap délután teljes műsoru előadás.
:: Szombaton, vasárnap díszelőadások. ::

Gyönyörű lovas-számok, a legmodernebb lóidomítás, légtornászok, jongleurok, zeneművészek. mohamedán akrobaták, idomított kutyacsoport, bámulatos betanítása elefántoknak, ponynyknak, majmoknak, szamaraknak. A legkiválóbb bohócok fellépte.

Jegyek előre SCHWARCZ DÁNIEL üzletében kaphatók
(Városházzal szemben, pipás-üzlet). *****